

บทคัดย่อ

การศึกษาปัจจัยความสำเร็จของการบริหารจัดการกลุ่มธุรกิจชุมชน ในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ศึกษากระบวนการดำเนินงานของกลุ่มข้าวกล้องงอกและปัจจัยความสำเร็จของกลุ่มข้าวกล้องงอกชุมชนบ้านไหล่หิน อำเภอเกาะคา ประชากรในการศึกษาครั้งนี้คือประธาน และสมาชิกกลุ่มข้าวกล้องงอกบ้านไหล่หิน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถามปัจจัยความสำเร็จของกลุ่ม และแบบจัดบันทึกข้อมูล การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ร่วมคิด ร่วมวิเคราะห์ระหว่างสมาชิกกลุ่ม นักวิจัย นักศึกษา และภาคีที่เกี่ยวข้อง ได้ปัจจัยความสำเร็จของกลุ่มดังนี้

ด้านผู้นำกลุ่มหรือประธานกลุ่ม ผู้นำกลุ่มหรือประธานกลุ่ม ถือว่ามีความสำคัญในการสร้างความสำเร็จให้กลุ่มอาชีพ ทั้งนี้จากการสัมภาษณ์สมาชิกกลุ่มพบว่า สมาชิกกลุ่มทุกคนให้การยอมรับนับถือประธานกลุ่ม และมีความเห็นตรงกันว่าประธานกลุ่มเป็นผู้ที่มีความเป็นผู้นำ มีมนุษยสัมพันธ์ มีความสุขุม มีความสามารถ และช่วยผลักดันการดำเนินงานของกลุ่มให้สามารถอยู่รอดได้

ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น ปัจจัยด้านภูมิปัญญาเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้กลุ่มสามารถดำเนินงานอยู่ได้ ทั้งนี้กลุ่มมีความเชื่อว่า ปัจจัยด้านภูมิปัญญาเรื่องข้าวกล้องงอก ทำให้ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มมีความแตกต่างจากผลิตภัณฑ์ข้าวกล้องที่วางจำหน่ายทั่วไป ทั้งนี้สมาชิกกลุ่มสามารถถ่ายทอดเรื่องราวที่เป็นภูมิปัญญา ความเป็นมา กระบวนการปลูกข้าว จนกระทั่งได้ข้าวกล้องงอกที่มีคุณภาพได้อย่างชัดเจน ดังนั้นสมาชิกกลุ่มเชื่อว่าจุดเด่นด้านภูมิปัญญา มีส่วนช่วยให้การดำเนินงานของกลุ่มประสบความสำเร็จได้

ด้านการมีส่วนร่วม ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมในการคิด การวางแผน การแลกเปลี่ยน การลงมือปฏิบัติ เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้กลุ่มสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้สมาชิกกลุ่มมีความเชื่อว่าการที่สมาชิกกลุ่มได้มีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการคิดหรือร่วมแลกเปลี่ยนนั้นเป็นปัจจัยที่ทำให้สมาชิกกลุ่มมีส่วนร่วมในการพัฒนาการดำเนินงานของกลุ่ม และสามารถกำหนดความอยู่รอดของกลุ่มได้ การที่สมาชิกมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ก่อให้เกิดความสามัคคี อันจะไปสู่การพัฒนาศักยภาพกลุ่มได้อย่างยั่งยืน

ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ปัจจัยด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างสมาชิกกลุ่ม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การถ่ายทอดความรู้ หรือประสบการณ์ที่สมาชิกกลุ่มไปประชุม อบรม สัมมนาให้แก่สมาชิกกลุ่ม ทำให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน การแบ่งปันความรู้ระหว่างกัน ทั้งนี้สมาชิกกลุ่มมีความเชื่อว่าการแบ่งปันความรู้ หรือการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้การดำเนินงานของกลุ่มประสบความสำเร็จได้ในระดับมาก

ด้านความสามัคคี ปัจจัยด้านความสามัคคีหรือความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของสมาชิกกลุ่ม ชาวกล้องงอก นับว่าเป็นจุดเด่นของกลุ่มนี้ ทั้งนี้พิจารณาได้จากการที่สมาชิกกลุ่มมีการช่วยเหลือ มีการแบ่งปัน มีการให้ความร่วมมือในการดำเนินงานหรือดำเนินกิจกรรมด้วยความเต็มใจ สมาชิกกลุ่มพร้อมเปิดรับความรู้ในด้านต่าง ๆ โดยความร่วมมือของสมาชิกกลุ่ม และสมาชิกกลุ่มมีส่วนร่วมในการพัฒนาศักยภาพกลุ่มและศักยภาพของสมาชิกกลุ่ม เพื่อนำความรู้ที่ได้รับมาปรับใช้ในการดำเนินงานของกลุ่มต่อไป

ด้านการบริหารจัดการ ปัจจัยด้านการบริหารจัดการกลุ่ม เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้การดำเนินงานของกลุ่มชาวกล้องงอกประสบความสำเร็จได้ ทั้งนี้กลุ่มชาวกล้องงอกมีการกำหนดโครงสร้างของกลุ่มไว้อย่างชัดเจนว่าใครทำหน้าที่อะไร หรือรับผิดชอบงานอะไร อย่างไรก็ตามรูปแบบการบริหารจัดการของกลุ่มชาวกล้องงอกนั้นค่อนข้างมีความยืดหยุ่น กล่าวคือสมาชิกกลุ่มสามารถทำงานทดแทนกันได้กรณีที่ผู้ปฏิบัติหน้าที่ไม่สามารถปฏิบัติงานได้หรือติดภารกิจ ซึ่งรูปแบบการบริหารจัดการในลักษณะนี้ทำให้กลุ่มประสบความสำเร็จได้ในปัจจุบัน

ด้านการสร้างเครือข่าย การสร้างเครือข่าย ปัจจุบันกลุ่มชาวกล้องงอกมีการสร้างเครือข่ายกับหน่วยงานภาครัฐ สถาบันการศึกษา หน่วยงานภาคท้องถิ่น ภาคเอกชน ตลอดจนเครือข่ายกลุ่มอาชีพและวิสาหกิจชุมชน ทั้งนี้การสร้างเครือข่ายกับหน่วยงานต่าง ๆ ทำให้กลุ่มได้รับประโยชน์ที่หลากหลาย เช่น การได้รับการพัฒนาความรู้ทางด้านวิชาการ ด้านการพัฒนาศักยภาพกลุ่ม ฯลฯ ซึ่งการมีเครือข่ายทำให้กลุ่มและสมาชิกกลุ่มได้มีโอกาสนำผลิตภัณฑ์ไปแนะนำหรือจำหน่าย ส่งผลให้ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มเป็นที่รู้จักในวงกว้างขึ้น สามารถสร้างรายได้และกำไรให้แก่กลุ่ม

ด้านการพัฒนาศักยภาพของสมาชิกกลุ่ม การพัฒนาศักยภาพของสมาชิกกลุ่ม เป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อความสำเร็จของกลุ่ม ทั้งนี้ที่ผ่านมาสมาชิกกลุ่มได้เข้าร่วมอบรม ประชุม สัมมนา เพื่อพัฒนาความรู้ด้านต่าง ๆ ที่จัดโดยหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน หรือสถาบันการศึกษา ทั้งนี้สมาชิกกลุ่มส่วนใหญ่ให้ความสนใจในการพัฒนาความรู้ความสามารถของตน โดยที่ผ่านมาสมาชิกกลุ่มได้สลับสับเปลี่ยนกันไปเข้าร่วมประชุมและสัมมนา เพื่อที่พัฒนาความรู้หรือสร้างประสบการณ์ให้แก่สมาชิกกลุ่ม อีกทั้งยังสามารถนำความรู้ที่ได้รับนั้นมาต่อยอดความรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพกลุ่มของตนได้

ด้านการพึ่งพาตนเอง การพึ่งพาตนเองได้ เป็นปัจจัยความสำเร็จที่สำคัญเช่นกัน ทั้งนี้การที่กลุ่มสามารถพึ่งพาตนเองได้ สามารถต่อยอดองค์ความรู้หรือสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ได้ด้วยตนเอง การออกแบบหรือการบริหารจัดการกลุ่มได้ด้วยตนเอง ไม่ยึดติดกับการพึ่งพิงผู้อื่นหรือหน่วยงานอื่น ถือว่าเป็นความสำเร็จในการบริหารจัดการกลุ่มที่มีความยั่งยืนที่สุด